

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

С.М. Козьменко

2016 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
для здобуття ступеня «магістр»
за спеціальністю

072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси
та банківська справа»)

УХВАЛЕНО:

на засіданні

кафедри банківської справи

(протокол № 9 від 22 січня 2016 р.)

Завідувач кафедри

Васильєва Т. А.

Суми – 2016

ЗМІСТ

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ОСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ	3
2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ	4
3. ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ	5
3.1.1. Зміст дисципліни «Гроші і кредит» за темами	5
3.1.2. Перелік питань з дисципліни «Гроші і кредит»	8
3.2.1. Зміст дисципліни «Банківська система» за темами	9
3.2.2. Перелік питань з дисципліни «Банківська система»	12
3.3.1. Зміст дисципліни «Фінанси» за темами	12
3.3.2. Перелік питань з дисципліни «Фінанси»	16
3.4.1. Зміст дисципліни «Фінансовий ринок» за темами	17
3.4.2. Перелік питань з дисципліни «Фінансовий ринок»	21
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ РОБІТ	22
5. ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ	23
6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	24

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ОСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Згідно з Умовами прийому до вищих навчальних закладів України в 2016 році, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України № 1085 від 15 жовтня 2015 року та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 04 листопада 2015 року за № 1351/27796, і Правилами прийому до Української академії банківської справи у 2016 році, затвердженими в.о. ректора Української академії банківської справи від 07 грудня 2015 р. для здобуття ступеня магістра на основі базової або повної вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування (освітня програма «Фінанси та банківська справа») проводиться вступне випробування.

На навчання в Українській академії банківської справи (далі – Академія) для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (спеціалізація «Фінанси та банківська справа») приймаються особи, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень (освітній ступінь, ступінь) бакалавра або спеціаліста за спорідненою спеціальністю.

Крім того, особа може вступити до Академії для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси та банківська справа») на основі освітньо-кваліфікаційного рівня (освітнього ступеня, ступеня) бакалавра, спеціаліста або магістра, здобутого за іншою спеціальністю (не спорідненою), за умови успішного проходження додаткових вступних випробувань з урахуванням середнього бала існуючого диплома.

Організаційна підготовка до вступних випробувань проводиться згідно з наказом ректора Академії за нормативними дисциплінами циклу професійної підготовки студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямом 6.030508 – «Фінанси і кредит», а саме «Гроші і кредит», «Банківська система», «Фінанси» та «Фінансовий ринок».

Програма фахового вступного випробування побудована за синтетичним міжпредметним принципом і охоплює питання, що в рамках освітньо-професійної програми підготовки бакалавра визначають наявність у вступника здібностей виконувати функції, визначені освітньо-кваліфікаційною характеристикою бакалавра: аналітичну, нормопроектну, організаційну, обліково-статистичну, контрольну, а також умінь аналізувати наукову інформацію, нормативну документацію, розробляти рекомендації щодо впровадження результату досліджень та інші.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Метою вступних випробувань є визначення рівня засвоєння матеріалів основних нормативних дисциплін циклу професійної підготовки з метою їх використання для отримання вищого рівня освіти.

До складу комісії з приймання вступних випробувань та перевірки результатів включаються науково-педагогічні працівники з числа професорів та доцентів кафедри банківської справи Академії.

Підготовка і складання вступних випробувань здійснюється згідно з розкладом, затвердженим ректором Академії.

Робота екзаменаційної комісії проводиться у встановлені терміни.

Вступні випробування проводяться за розкладом у формі письмових відповідей на питання екзаменаційного білета (тестова форма контролю).

Виконання завдань екзаменаційного вступного випробування абітурієнти здійснюють протягом 90 хвилин (1,5 астрономічні години).

Даючи відповіді на питання тестового контролю, абітурієнт повинен визначити один варіант відповіді як правильний.

У разі сумніву щодо правильності розуміння сформульованих у білеті питань вступник має право звернутися за поясненням до членів комісії.

3. ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ

3.1.1. Зміст дисципліни «Гроші і кредит» за темами

Тема 1 – Сутність і функції грошей

Гроші як предмет наукового аналізу і теоретичного пізнання. Еволюція форм вартості та грошей. Товари в якості грошей. Золото-срібний біметалізм та монометалізм. Сутність і вартість грошей.

Гроші як специфічний товар, як загальний еквівалент. Ліквідність грошей.

Суперечність між конкретною і загальною споживчою вартістю золота. Двоїстість вартості золота як звичайного товару і як грошей.

Мінова вартість грошей-знаків. Функції грошей та їх еволюція. Обмін товарів за допомогою грошей за схемою Т-Г-Т. Демонетизація золота.

Тема 2 – Роль грошей у ринковій економіці

Роль грошей у розширеному відтворенні. Гроші в умовах ринкової економіки як носій позичкового капіталу. Роль грошей в централізованому плановому управлінні і в ринковій економіці. Формування міжнародних ринків капіталу. Позитивна і негативна роль грошей. Значення грошей на сучасному етапі розвитку грошей.

Тема 3 – Теорія грошей

Номіналістична теорія грошей. Металістична теорія грошей. Теорія грошей класичної школи політичної економії. Вчення про гроші у працях А.Сміта. Наукові погляди Д. Рікардо. Кількісна теорія грошей. Трансакційний варіант кількісної теорії грошей або теорія І. Фішера. Кембриджський варіант кількісної теорії грошей. Кон'юнктурний варіант М.І. Туган- Барановського кількісної теорії грошей. Кейнсіанські трактування кількісної теорії грошей.

Монетаризм і економічне регулювання. Теорія грошей К. Маркса. Сучасні монетаристські теорії грошей.

Тема 4 – Грошовий обіг і грошові потоки

Сутність і структура грошового обороту. Грошовий оборот на мікрорівні і макроекономічному рівні. Економічна основа та загальні схеми грошового обороту. Поняття грошового потоку. Класифікація грошових потоків, їх характеристика та взаємозв'язок між ними. Модель кругообороту з урахуванням впливу іноземного сектора економіки. Форми обігу грошей.

Зв'язок грошового обігу з товарним обігом. Грошова маса. Кількісний та якісний виміри грошової маси, її структура.

Грошові агрегати та їх формування. Визначення обсягу грошової маси в кожному агрегаті. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, електронні гроші.

Тема 5 – Грошовий ринок

Сутність грошового ринку, його специфіка та відмінність з іншими категоріями. Економічна структура грошового ринку. Механізм функціонування ринку. Сектори прямого та опосередкованого фінансування та суб'єкти ринку. Попит на гроші, його сутність. Попит на гроші як форму багатства. Рівняння грошового обігу. Теорія касових залишків. Мотиви попиту на гроші. Особливості формування попиту на гроші в умовах перехідної економіки. Рівновага на ринку грошей.

Тема 6 – Грошові системи

Поняття грошової системи та її елементи. Основні типи грошових систем: неринкова, ринкова, саморегулююча, регульована, металевого обігу, паперово-грошового обігу, кредитного обігу. Операції на відкритому ринку.

Економічні показники регулювання діяльності комерційних банків. Методи регулювання руху грошей. Касові операції. Форма організації безготівкового руху грошей і безготівкових розрахунків.

Тема 7 – Інфляція

Загальна характеристика, сутність, закономірності та типи інфляції.

Стагфляція. Особливості інфляційних процесів у різних країнах. Інфляція в Україні. Соціально-економічні наслідки інфляції. Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна політика. Дефляційна політика. Політика доходів.

Показники вимірювання інфляції. Основні теоретичні концепції інфляції.

Теорія надмірного попиту. Теорія інфляції на основі зростання грошових витрат виробництва. Концепція «цінових накидок». Концепція зміни галузевої структури попиту.

Тема 8 – Грошові реформи

Сутність та види грошових реформ. Основні моделі проведення грошових реформ. Створення нової грошової системи. Часткова зміна грошової системи. Спеціальні стабілізаційні заходи. Деномінація. Методи стабілізації валют: нуліфікація, ревальвація, девальвація. Приклади проведення грошових реформ у світі. Грошова реформа в Україні 2-16 вересня 1996 року.

Тема 9 – Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика

Пропозиція грошей, її сутність, чинники та механізм формування.

Безготівкова емісія грошей. Норма обов'язкового резервування, грошова база, ефект кредитного мультиплікатора. Процент як ціна грошей. Механізм збільшення грошової маси в обігу. Первинна емісія грошей Центральним банком. Вторинна емісія депозитних грошей комерційними банками. Грошовий мультиплікатор. Чинники, що впливають на зростання грошової маси.

Фактори, що формують сталість грошей. Інструменти грошово-кредитної політики та їх вплив на обсяг грошової маси в обігу.

Тема 10 – Сутність і функції кредиту

Позичковий капітал. Функції капіталу, капітал-власність та капітал-функція. Джерела капіталу. Передумови виникнення кредиту. Сутність кредиту. Поняття кредиту. Кредитні відносини. Функції кредиту. Перерозподільна функція. Антиципаційна функція. Контрольна функція. Економічні межі та закономірності розвитку кредиту. Поняття економічних меж кредиту. Просторові, часові та якісні економічні межі кредиту. Зовнішня та внутрішня межі кредиту.

Тема 11 – Форми, види і роль кредиту

Натуралістична теорія кредиту. Капіталотворча теорія кредиту.

Марксистські концепції в теорії кредиту. Форми кредиту. Кредит товарний і грошовий. Банківський, державний, міжгосподарський; виробничий та споживчі кредити. Комерційний кредит. Дебіторсько-кредиторська заборгованість. Позабанківський споживчий кредит. Закономірності розвитку кредиту. Роль кредиту в розширеному відтворенні. Особливості та роль міжнародного кредиту.

Тема 12 – Теоретичні засади процента

Позичковий процент, його сутність та роль. Норма процента. Фактори, що впливають на рівень норми процента. Маржа. Особливий характер та форма ціни грошей. Відсотки з постійної та змінною базою нарахування. Види процента. Зв'язок зміни процентної ставки з інфляцією. Вплив змін в попиті та пропозиції грошей на рівень процентної ставки. Межі та наслідки зміни процентної ставки. Процент як об'єкт державного регулювання.

Тема 13 – Фінансове посередництво грошового ринку

Фінансово-кредитні інститути, їх види і функції. Рівень розвитку окремих складових парабанківської системи. Основні види діяльності на грошовому ринку. Цінні папери як інструмент грошового ринку. Ломбарди.

Пенсійні фонди. Основні види страхування. Особливості діяльності лізингових компаній. Інвестиційні компанії. Фінансові компанії. Роль факторингових та форфейтингових компаній.

Тема 14 – Теоретичні засади діяльності комерційних банків

Класифікація комерційних банків. Комерційні банки, їх види, функції та організаційна структура. Операції комерційних банків. Кредитні операції - головна сфера діяльності комерційних банків. Структура комерційних банків.

Прибуток банку, його доходи та витрати. Власні кошти банку. Операції по залученню вкладів. Поняття про вклад (депозит) та види вкладів та їх характеристика. Джерела кредитних ресурсів. Способи забезпечення позички. Способи погашення позичок. Овердрафт. Банківські послуги.

Тема 15 – Центральні банк в системі монетарного та банківського управління

Структура банківської системи. Незалежність центральних банків.

Функції та основні завдання центрального банку. Поняття грошово-кредитної політики. Експансія. Рестрикція. Операції на відкритому ринку. Норма обов'язкового резервування. Рефінансування. Операції репо. Облікова ставка. Облік векселів. Валютна політика. Таргетування. Цілі грошово-кредитної політики. Нормативи банківської діяльності. Лімітування.

Банківський нагляд. Функції Національного банку України. Структура Національного банку України. Взаємозв'язок між банками першого та другого рівнів.

Тема 16 – Валютний ринок і валютні системи

Сутність та значення валютних відносин. Валютні системи.

Конвертованість валют. Світова валютна система та її складові елементи.

Золотомонетний стандарт. Золотодевізний стандарт. Валютні зони. Валютні блоки. Бреттон-Вудська валютна система. Штучна валютна одиниця – СДР.

Ямайська валютна система. Валютний курс. Золотий паритет. Класифікація форм валютних курсів. Валютний кошик. Регулювання валютних курсів.

Валютна інтервенція. Валютний демпінг. Дисконтна політика. Девальвація та ревальвація. Основні форми міжнародних розрахунків.

Тема 17 – Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною.

Міждержавні угоди. Норми валютного законодавства держави.

Міжнародний кредит. Кредити міжнародних і регіональних організацій.

Міжнародний ринок позичкових капіталів. Баланси міжнародних розрахунків

Валютні обмеження. Форми валютних обмежень. Повна конвертованість валюти. Міжнародні та регіональні валютно-фінансові організації.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) та особливості його діяльності.

Світовий банк: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР).

Співпраця України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями.

3.1.2. Перелік питань з дисципліни «Гроші і кредит»

1. Гроші: необхідність та концепції походження.
2. Функції грошей, якісні властивості грошей.
3. Роль грошей на різних етапах економічного розвитку.

4. Номіналістична теорія грошей та металістична теорія грошей.
5. Теорія грошей класичної школи політичної економії, теорія К.Маркса про походження і сутність грошей.
6. Сутність і значення грошей у поглядах авторів кількісної теорії грошей.
7. Сучасні монетаристські теорії грошей.
8. Сутність і структура грошового обороту на мікро- та макрорівнях.
9. Модель сукупного грошового обороту. Грошові потоки та механізм їх балансування.
10. Грошові агрегати як спосіб виміру грошової маси: особливості побудови грошової маси в Україні.
11. Сутність та структура грошового ринку, попит на гроші та пропозиція грошей.
12. Сутність грошової системи та її елементи, сучасна грошова система України.
13. Види інфляції, вимірювання інфляції, методи регулювання.
14. Сутність та інструменти грошово-кредитної політики.
15. Емісія грошей та регулювання готівкового грошового обігу.
16. Позичковий капітал: сутність, функції, форми та особливості формування.
17. Сутність, структура, форми, види та функції кредиту.
18. Позичковий процент: природа та значення, норма процента.
19. Нарахування простих відсотків та розрахунок відсотків зі змінною базою нарахування.
20. Сутність та функції фінансових посередників.
21. Сутність комерційного банку, основні функції банків.
22. Сутність валюти та валютних відносин. Конвертованість валюти. Валютний курс.
23. Валютний ринок, види операцій на валютному ринку.
24. Валютні системи та валютна політика, особливості формування валютної системи України.
25. Основні міжнародні валютно-кредитні установи.

3.2.1. Зміст дисципліни «Банківська система» за темами

Тема 1 – Теоретичні основи функціонування банківських систем

Уявлення про сутність банку з позиції його історичного розвитку. Основні етапи розвитку банківської діяльності. Умови переростання кредитора в банк. Характерні особливості банку як суб'єкта господарювання.

Визначення поняття «банківська система» та підходи до її структуризації. Основні цілі діяльності банківської системи. Функції банківської системи як самостійної економічної структури. Взаємодія банківської системи з іншими системними структурами. Типи банківських систем.

Тема 2 – Розвиток банківських систем на сучасному етапі

Специфіка характерних рис банківської системи.

Банківські системи зарубіжних країн, особливості їх побудови та функціонування.

Формування банківської системи в Україні. Проблемні та кризові явища в банківській системі України. Стратегія розвитку банківської системи України.

Види банківських об'єднань. Цілі та принципи створення банківських об'єднань, основні напрямки їх діяльності. Банківські об'єднання в Україні.

Тема 3 – Сутність банківської діяльності та основні принципи здійснення банківських операцій

Банк як основна ланка банківської системи: сутність, цілі та принципи діяльності в умовах ринкової економіки.

Види банків, порядок створення і організаційна структура.

Банківські операції: класифікація та принципи проведення.

Склад і структура ресурсів банків. Власні та залучені ресурси, їх характеристика. Операції, пов'язані з формуванням ресурсів банку.

Характеристика операцій банку з розміщення ресурсів.

Характеристика комісійно-посередницьких операцій банку.

Тема 4 – Статус та основні напрямки діяльності центральних банків. Національний банк України

Причини і шляхи створення центральних емісійних банків. Статус, форми функціонування центральних банків світу. Співробітництво центральних банків з міжнародними фінансовими організаціями. Європейська система центральних банків. Перспективи розвитку центральних банків.

Створення та етапи розвитку НБУ. Основні принципи організації та функціонування системи НБУ. Підзвітність НБУ. Економічна самостійність НБУ. Взаємовідносини НБУ з органами державної влади. Органи управління і структура НБУ.

Тема 5 – Організація та регулювання Національним банком України готівкового та безготівкового обігу

Учасники процесу створення грошей. Вплив центрального банку на пропозицію грошей. Грошова база, контроль за нею з боку центрального банку.

Роль НБУ в регулюванні готівкового обігу. Роль НБУ в регулюванні безготівкового обігу.

Організація міжбанківських розрахунків України. Система електронних міжбанківських розрахунків. Здійснення міжбанківських розрахунків через прямі кореспондентські відносини. Нормативно-правова основа міжбанківських розрахунків.

Тема 6 – Рефінансування банків

Економічна сутність та етапи виникнення кредитних відносин центрального банку. Сутність кредитної політики та її вплив на здатність банків до створення нових грошей і на обсяг грошової маси в обігу. Емісійний характер кредитних операцій центрального банку. Суб'єкти кредитних відносин із центральними банками. Види та особливості кредитних операцій центральних банків. Характерні ознаки та відмінність дисконтних та ломбардних операцій центральних банків.

Механізми кредитування, що їх використовує НБУ.

Тема 7 – Регулювання діяльності банків та нагляд за нею

Економічна сутність та необхідність регулювання банківської діяльності. Інституціональна побудова системи регулювання діяльності банків. Принципи ефективного банківського регулювання, розроблені Базельським Комітетом з питань банківського регулювання. Інструменти регулювання діяльності банків.

Організація системи банківського нагляду в Україні. Мета та сфера банківського нагляду. Нормативні акти НБУ, що регламентують діяльність банківського нагляду. Форми здійснення наглядових функцій. Світовий досвід банківського нагляду.

Тема 8 – Центральний банк як банкір і фінансовий агент уряду

Формування та нагромадження внутрішнього та зовнішнього державного боргу. Обслуговування внутрішнього боргу з боку НБУ. Обслуговування зовнішнього боргу. Повноваження центрального банку у обслуговуванні зовнішнього боргу держави.

Тема 9 – Грошово-кредитна політика. Інструменти грошово-кредитної політики

Сутність поняття «грошово-кредитна політика». Інституційні засади проведення грошово-кредитної політики. Повноваження центрального банку як провідника (основного суб'єкта) грошово-кредитної політики. Правові та інституційні засади грошово-кредитної політики в Україні. Роль Ради НБУ у розробці та проведенні грошово-кредитної політики в Україні. Типи та цілі грошово-кредитної політики. Методи та інструменти грошово-кредитної політики. Критерії вибору методів та інструментів.

Тема 10 – Валютна політика. Валютне регулювання і контроль

Повноваження центрального банку в сфері валютного регулювання. суб'єкти, об'єкти, методи та інструменти валютного регулювання. Управління золотовалютними резервами держави. Повноваження центральних банків у сфері валютного контролю. Реалізація Національним банком України повноважень у сфері валютного регулювання та контролю.

3.2.2. Перелік питань з дисципліни «Банківська система»

1. Сутність поняття «банківська система».
2. Функції та принципи побудови банківських систем.
3. Формування банківської системи в Україні, основні етапи розвитку.
4. Сутність, цілі та принципи діяльності банків другого рівня.
5. Види банків другого рівня.
6. Організація і особливості банківських систем країн світу.
7. Порядок створення, реорганізації та ліквідації банку.
8. Характеристика органів управління банком.
9. Формування організаційної структури банку.
10. Види діяльності банку: сутність та характеристика.
11. Цілі, принципи створення та види банківських об'єднань.
12. Банківські операції: класифікація та принципи проведення.
13. Характеристика активних банківських операцій.
14. Характеристика комісійно-посередницьких операцій банку.
15. Інституціональні характеристики розвитку центральних банків світу.
16. Функції і завдання НБУ.
17. Організаційна структура НБУ.
18. Організація роботи з готівкою в установах НБУ.
19. Емісійні операції НБУ.
20. Банківське регулювання: функції, завдання, види здійснення.
21. Банківський нагляд: функції, завдання, види здійснення.
22. Обслуговування центральним банком внутрішнього боргу.
23. Обслуговування центральним банком зовнішнього боргу.
24. Повноваження НБУ в сфері валютного регулювання.
25. Структура золотовалютного резерву та методи управління його розміром.

3.3.1. Зміст дисципліни «Фінанси» за темами

Тема 1 – Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Предмет фінансової науки. Макро- і мікрорівень у фінансах. Методологія фінансової науки. Міждисциплінарний характер фінансової науки. Фінанси як економічна, грошова, розподільча і ресурсоутворююча категорія. Ознаки фінансів. Функції фінансів, їх взаємозв'язок. Фінансові категорії. Складові системи фінансових категорій: категорії доходів, категорії витрат, категорії цільових фондів грошових коштів, системоутворюючі фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій у розподільчому процесі.

Тема 2 – Генезис і еволюція фінансів

Фінанси як історична категорія. Історичні передумови виникнення і розвитку фінансів. Еволюція доходів і видатків держави в різних суспільних

формаціях. Місце фінансів у процесі суспільного відтворення. Необхідність та роль фінансів у суспільстві.

Тема 3 – Становлення та розвиток фінансової науки

Виникнення фінансової теорії. Класична і неокласична стадії становлення і розвитку фінансової науки. Етапи класичної стадії: ненауковий стан (Античний світ), перехід до наукової обробки, науковий етап. Поява самостійної систематизованої фінансової науки, вчення фізіократів і класиків політичної економії.

Розвиток теорії фінансів у ХІХ - першій половині ХХ ст. Сучасна західна фінансова думка та її роль у формуванні нових фінансових теорій. Розвиток фінансової науки у Росії. Етапи розвитку фінансової думки в Україні.

Тема 4 – Фінансове право і фінансова політика

Необхідність і зміст фінансової політики. Мета і завдання фінансової політики. Характеристика елементів фінансової політики. Стратегія і тактика фінансової політики. Напрями та типи фінансової політики. Фінансова система: внутрішня та організаційна будова. Сфери та ланки фінансової системи, їх взаємозв'язок.

Фінансовий механізм, характеристика його складових: фінансове забезпечення, фінансове регулювання, нормативне, правове та інформаційне забезпечення. Фінансове право як самостійна галузь права. Предмет фінансового права. Загальна й особлива частина фінансового права. Система фінансового законодавства.

Тема 5 – Податки. Податкова система

Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення. Характерні ознаки податків як обов'язкових платежів. Функції податків. Елементи податку. Класифікація податків та її ознаки. Види прямих податків. Непрямі податки, їх види. Податкова система: поняття і основи побудови.

Тема 6 – Бюджет. Бюджетна система

Бюджет як фінансова категорія, його економічна сутність і призначення. Функції бюджету. Бюджет як основний фінансовий план держави, його правовий статус. Принципи бюджету. Загальний і спеціальний фонди бюджету. Доходи бюджету та їх класифікація. Видатки бюджету та їх класифікація. Бюджетний процес і його складові. Організація бюджетного процесу. Бюджетний устрій і бюджетна система. Складові бюджетної системи і принципи її побудови.

Тема 7 – Бюджетний дефіцит

Бюджетний дефіцит, його економічна сутність і поняття. Причини виникнення бюджетного дефіциту. Види бюджетного дефіциту. Фінансування бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Наслідки бюджетного дефіциту. Встановлення його граничного рівня. Шляхи скорочення бюджетного дефіциту.

Тема 8 – Державний кредит

Державний кредит як фінансова категорія, його економічна сутність, призначення роль. Держава як позичальник, кредитор і гарант. Внутрішні державні запозичення та їх форми. Класифікація державних позик. Зовнішні державні запозичення. Державний борг, причини його виникнення і зростання. Види державного боргу і обмеження його граничного рівня. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом і його методи.

Тема 9 – Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Сутність місцевих фінансів, їх необхідність і призначення. Складові місцевих фінансів. Місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Доходи місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів. Роль міжбюджетних трансфертів у збалансуванні місцевих бюджетів. Бюджетний федералізм, моделі бюджетного федералізму.

Тема 10 – Соціальні позабюджетні фонди

Сутність та суспільне призначення соціального страхування. Види соціального страхування. Система фондів соціального страхування. Пенсійний фонд як головна установа управління пенсійними активами, його функції і завдання. Фонди державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, на випадок безробіття, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Джерела формування та напрями використання коштів.

Тема 11 – Фінанси суб'єктів господарювання

Фінанси суб'єктів господарювання як фінансова категорія. Суспільне призначення, функції і роль фінансів суб'єктів господарювання. Фінансові ресурси підприємств, їх класифікація. Види діяльності підприємств та характеристика їх грошових надходжень. Прибуток підприємства: його роль, формування, розподіл та використання в сучасних умовах. Особливості організації фінансових відносин на підприємствах різних форм власності та організаційно-правових форм господарювання.

Тема 12 – Фінанси домогосподарств

Домогосподарство як інституційна економічна одиниця. Особливості фінансів домогосподарств і сфера їх функціонування. Джерела і форми доходів домогосподарств. Витрати бюджету домогосподарств, їх класифікація. Грошові заощадження: мотивовані і немотивовані. Організовані та неорганізовані заощадження. Чинники, що впливають на ощадну активність домогосподарств.

Тема 13 – Страхування. Страховий ринок

Необхідність страхового захисту і його роль у забезпеченні суспільного відтворення. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Страхування як фінансова

категорія, її економічний зміст та функції. Елементи страхування: страховик, страхувальник, застрахований, страхові платежі, страхове відшкодування, страховий тариф, страхова премія. Класифікація страхування. Ознаки класифікації. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування. Поняття страхового ринку і його інфраструктура. Державне регулювання страхової діяльності.

Тема 14 – Фінансовий ринок

Фінансовий ринок як економічна категорія, його суспільне призначення. Функції фінансового ринку. Державне регулювання фінансового ринку. Елементи фінансового ринку: суб'єкти, об'єкти. Складові фінансового ринку: грошовий ринок і ринок капіталів, та їх характеристика. Ринок цінних паперів. Первинний і вторинний, організований та неорганізований, біржовий та позабіржовий ринки цінних паперів. Цінні папери як інструменти фінансового ринку. Характерні ознаки цінних паперів. Фондова біржа та її функції.

Тема 15 – Фінансовий менеджмент

Фінансовий менеджмент і його форми: державний фінансовий менеджмент (макрорівень) і фінансовий менеджмент суб'єктів господарювання (мікрорівень). Складові елементи системи управління фінансами. Завдання та функції органів фінансового апарату. Фінансове планування в системі фінансового менеджменту. Принципи, задачі та методи фінансового планування. Види фінансових планів. Фінансовий контроль: сутність, форми, види, методи. Фінансовий менеджмент суб'єктів господарювання його сутність та роль в управлінні діяльністю підприємств.

Тема 16 – Міжнародні фінанси

Міжнародні фінанси як фінансова категорія, їх сутність, значення і роль в сучасній світовій економіці. Міжнародний фінансовий ринок і його структура. Міжнародні і регіональні фінансові інститути, їх значення для розвитку міжнародних і національних економік та фінансових систем.

Тема 17 – Фінансова безпека держави

Фінансова безпека як найважливіша складова економічної безпеки держави. Внутрішні та зовнішні чинники фінансової безпеки держави. Механізм забезпечення фінансової безпеки. Бюджетна безпека держави. Обсяг внутрішніх і зовнішніх запозичень та їх вплив на фінансову безпеку держави. Система індикаторів фінансової безпеки держави.

Тема 18 – Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

Загальні закономірності і національні особливості державних фінансів в країнах з розвинутою ринковою економікою. Характеристика окремих ланок фінансових систем в країнах з розвинутою ринковою економікою. Особливості функціонування фінансових систем США, Великобританії, Японії.

Тема 19 – Фінанси Європейського Союзу

Створення ЄЕС і його трансформація в ЄС. Роль державних фінансів в інтеграційних процесах. Бюджет ЄС, його призначення і особливості. Бюджетні видатки і їх класифікація за цільовим призначенням. Валютна інтеграція Європейського Союзу. Основні інституції ЄС та їх роль у формуванні єдиної фінансової політики.

3.3.2. Перелік питань з дисципліни «Фінанси»

1. Функції фінансів та механізм їх реалізації.
2. Фінансова система України, її структура та характеристика.
3. Поняття, зміст, види, елементи, мета і завдання фінансової політики. Взаємозв'язок фінансової політики з економічною політикою.
4. Фінансові ресурси держави: сутність, види та класифікація.
5. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації суспільних відносин.
6. Бюджетна система України: поняття, склад та принципи побудови. Зведений бюджет України та його структура.
7. Бюджетний дефіцит, його економічна сутність та причини виникнення.
8. Функції і принципи оподаткування. Класифікація податків, їх ознаки.
9. Податкова система України, етапи її створення. Основні елементи оподаткування, їх характеристика.
10. Міжбюджетні відносини. Види міжбюджетних трансфертів.
11. Економічна сутність і роль державного кредиту. Форми державного кредиту, їх класифікація.
12. Державний борг, механізм його формування. Управління державним боргом і його обслуговування.
13. Фінанси підприємницьких структур: їх сутність, функції та принципи організації. Фінансові ресурси підприємств, їх класифікація.
14. Прибуток підприємства: його роль, формування, розподіл та використання в сучасних умовах.
15. Сутність і склад фінансів домогосподарств. Характеристика доходів та видатків домогосподарств.
16. Сутність страхування, його принципи та види. Класифікація страхування за видами і формами. Страховий ринок та його структура.
17. Сутність і роль міжнародних фінансів. Система міжнародних валютно-фінансових потоків.
18. Склад та характеристика міжнародного фінансового ринку.
19. Фінансовий менеджмент: сутність, суб'єкти та складові елементи.
20. Фінансове планування в системі фінансового менеджменту.
21. Необхідність та зміст фінансового контролю як елементу фінансового менеджменту.
22. Фінансова безпека: сутність та основні складові.

23. Міжнародні фінансові інститути та особливості їх співпраці з Україною.

24. Характеристика окремих ланок фінансових систем в країнах з розвинутою ринковою економікою.

25. Особливості організації фінансів Європейського Союзу.

3.4.1. Зміст дисципліни «Фінансовий ринок» за темами

Тема 1 – Фінансовий ринок та його роль в економіці

Фінансовий ринок як економічний простір, на якому формуються відносини купівлі-продажу фінансових активів. Місце фінансового ринку у фінансовій системі. Роль фінансового ринку в економіці. Структура фінансового ринку: грошовий ринок та ринок капіталів.

Функції фінансового ринку. Принципи фінансового ринку.

Забезпечення руху фінансових потоків, переливу вільних фінансових ресурсів (заощаджень) в інвестиції. Внутрішньогалузевий, міжгалузевий та міжнародний рух фінансових потоків.

Суб'єкти відносин – учасники фінансового ринку: споживачі та постачальники капіталу, фінансові посередники, суб'єкти, що обслуговують ринок, органи, що здійснюють регулювання ринку. Їх основні цілі діяльності на фінансовому ринку.

Фінансові інструменти ринку – цінні папери, їх економічна та правова природа. Цінний папір – фінансова вимога. Цінний папір – носій майнових та інших прав інвестора. Функції та основні властивості цінних паперів.

Основні відмінності грошей та цінних паперів. Тотожність фінансових інструментів.

Тема 2 – Регулювання фінансового ринку

Розвиток законодавчого регулювання фінансового ринку в країнах з розвинутою ринковою економікою (на прикладі США та Великобританії).

Міжнародні стандарти регулювання фінансового ринку. Рекомендації Групи 30 щодо введення єдиних міжнародних стандартів фінансових ринків.

Міжнародне співробітництво з регулювання фінансових ринків. Резолюції Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO). Регулювання фондового ринку в країнах-учасницях Європейського Союзу. Міжнародні норми банківського регулювання та нагляду. Директиви Базельського комітету з банківського нагляду. Директиви Ради ЄС з регулювання банківської діяльності та нагляду.

Основи правового регулювання фінансового ринку в Україні. Правові норми регулювання фінансового ринку і розвитку його інфраструктури.

Правове регулювання фондового ринку в Україні. Стратегія розвитку фондового ринку. Етика фондового ринку. Правила сумлінної діяльності на ринку. Використання інсайдерської інформації та наслідки розголошення даної інформації. Захист прав емітента.

Органи контролю та нагляду на фінансовому ринку. Контрольні функції Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національного банку України, Міністерства фінансів України.

Саморегулівні організації. Розвиток саморегулівних організацій у країнах з розвинутою ринковою економікою, їх функції та значення для розвитку ринку цінних паперів. Саморегулівні організації в Україні.

Тема 3 – Інфраструктура фінансового ринку

Поняття інфраструктури фінансового ринку, її склад. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку. Система інфраструктури фінансового ринку в Україні. Професійна діяльність на ринку цінних паперів.

Фінансові інститути як посередники між суб'єктами фінансового ринку.

Значення фінансового посередництва. Діяльність фінансових посередників на первинному ринку. Діяльність фінансових посередників на вторинному ринку. Здійснення фінансовими посередниками діяльності з управління цінними паперами.

Національна депозитарна система в Україні, сфера її діяльності та учасники. Два рівні депозитарної системи. НБУ – депозитарій та фінансовий агент з обслуговування обігу державних цінних паперів. Клієнти депозитарію. Депозитарний договір. Облік цінних паперів. Електронний облік цінних паперів. Зберігачі цінних паперів. Номінальні утримувачі. Кліринговий депозитарій, розрахунковий банк.

Інститути спільного інвестування на фінансовому ринку. Види інститутів спільного інвестування. Інвестиційна діяльність ІСІ. Компанія з управління активами. Здійснення діяльності з управління активами.

Роль комерційних банків як посередників. Депозитні небанківські інститути. Кредитні спілки. Ощадні інститути. Страхові компанії.

Інвестиційні компанії та фонди. Пенсійні фонди, перспективи їх розвитку в Україні. Фонди грошового ринку. Фінансові компанії.

Організатори торгівлі цінними паперами: фондові біржі, позабіржові фондові торговельні системи.

Інформаційно-аналітичні інститути, їх значення для функціонування фінансового ринку. Рейтингові агентства та рейтинги.

Тема 4 – Ризик та ціна капіталу

Поняття та сутність фінансових ризиків. Класифікація фінансових ризиків. Поділ ризику на систематичний і несистематичний. Фактори, які стосуються фінансового ризику і впливають на його рівень. Причини, які зумовлюють необхідність виникнення ризикових фінансових рішень.

Причини появи та розвитку теорій ризику. Основні методи оцінки фінансового ризику. Управління фінансовим ризиком. Методи управління фінансовим ризиком. Способи зниження ступеня фінансового ризику.

Ціноутворення на фінансовому ринку. Завдання ціноутворення на фінансовому ринку. Основні принципи ціноутворення. Фактори, що впливають на формування цін. Види і функції цін.

Структура процентних ставок фінансового ринку. Дохід і ризик цінного папера. Методи ціноутворення.

Тема 5 – Фондова біржа та біржові операції

Фондова біржа – організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами. Історія створення бірж у західних країнах. Розвиток фондових бірж в Україні.

Основи організації та роботи біржі. Основні засади функціонування фондової біржі. Основні завдання фондової біржі. Біржовий статут і правила біржі. Біржовий комітет, члени біржі. Котирувальна комісія. Лістинг, основні вимоги та умови на біржі. Включення до курсового бюлетеня та реєстрація.

Брокери, дилери, спеціалісти на фондовій біржі.

Біржові торги. Види біржових угод. Види аукціону. Переваги участі у біржових торгах. Інтернет-трейдинг цінними паперами.

Позабіржова торгівля. Національна асоціація дилерів з цінних паперів у США як регулятор торгівлі на позабіржовому ринку.

Загальна характеристика фондових індексів. Світові фондові індекси. Вітчизняні фондові індекси.

Тема 6 – Ринок пайових цінних паперів

Ринок акцій. Акція, як частка в статутному фонді акціонерного товариства. Акції привілейовані та прості. Основні види пакетів акцій та права, що надають власникам. Випуск, реєстрація та розміщення акцій.

Приватне та публічне розміщення акцій. Додатковий випуск акцій.

Використання переважного права при продажу/ додатковій емісії акцій. Придбання та обіг акцій. Погашення акцій.

Виплата дивідендів. Спліт, консолідація. Процедура викупу акцій.

Джерела доходу від володіння акціями. Доходність акцій. Курс (ціна) акції.

Ціна акції з рівномірним ростом дивіденду (модель Гордона). Ціна акції з нерівномірним ростом дивідендів. Ціна акції з постійними дивідендами.

Загальна характеристика інвестиційних сертифікатів. Процедура випуску інвестиційних сертифікатів. Визначення вартості інвестиційних сертифікатів. Погашення інвестиційних сертифікатів.

Загальна характеристика сертифікатів фонду операцій з нерухомістю.

Процедура випуску, обігу та погашення сертифікатів ФОН (фондів операцій з нерухомістю).

Тема 7 – Ринок боргових цінних паперів

Ринок облігацій. Облігація – борговий цінний папір. Загальна характеристика облігацій. Види облігацій. Порівняльна характеристика облігацій та банківських вкладів. Алгоритм випуску облігацій. Випуск

облігацій. Придбання облігацій. Обіг облігацій. Виплата доходу за облігаціями. Погашення облігацій.

Доходність купонної облігації та облігації з нульовим купоном. Доходність дисконтної облігації. Поточна доходність облігації, доходність облігації до часу погашення, повна реалізована доходність облігації. Вимірювання чутливості облігації до коливань ринкового доходу. Вартісна оцінка облігації.

Ринок депозитних (ощадних) сертифікатів. Загальна характеристика депозитних (ощадних) сертифікатів. Види депозитних (ощадних) сертифікатів. Переваги депозитних (ощадних) сертифікатів над депозитними рахунками. Умови випуску, обігу та погашення депозитних (ощадних) сертифікатів. Визначення курсової вартості та доходності депозитних сертифікатів.

Ринок векселів. Загальна характеристика векселя. Види векселів. Вексельне право та його основні системи. Властивості векселя. Учасники вексельного обігу. Дії учасників вексельного обігу. Документи, що використовуються у вексельному обігу. Основні операції банків з векселями. Визначення курсової вартості та доходності векселя.

Тема 8 – Ринок державних та муніципальних цінних паперів

Ринок державних цінних паперів. Основні цілі випуску державних цінних паперів. Загальна характеристика ОВДП. Загальна характеристика ОЗДП. Загальна характеристика цільових ОВДП. Казначейські зобов'язання.

Казначейські векселі. Депозитний сертифікат НБУ. Приватизаційні цінні папери. Способи первинного розміщення державних цінних паперів. Способи виплати доходів на державні цінні папери.

Муніципальні облігації та їх особливості. Основні цілі випуску облігацій місцевих позик. Обмеження щодо випуску муніципальних облігацій.

Тема 9 – Ринок іпотечних цінних паперів

Ринок іпотеки. Класифікація іпотек за видами. Види іпотечного ринку. Загальна характеристика первинного іпотечного ринку. Загальна характеристика вторинного іпотечного ринку. Інструменти і моделі іпотечного ринку. Роль іпотечної установи на ринку іпотечних цінних паперів.

Характеристика ринків іпотечних цінних паперів різних країн світу. Види іпотечних цінних паперів. Загальна характеристика заставної. Використання заставних при рефінансуванні банків. Загальна характеристика іпотечних сертифікатів. Види іпотечних сертифікатів та їх особливості.

Загальна характеристика іпотечних облігацій. Види іпотечних облігацій та їх особливості.

Тема 10 – Ринок похідних фінансових інструментів

Причини появи та розвитку ринку похідних цінних паперів.

Хеджування. Види фінансових похідних цінних паперів, їх особливості.

Форвардні контракти та їх особливості. Поняття відкритої позиції, довгої та короткої позиції.

Ф'ючерсні контракти, їх значення, види: короткостроковий процентний ф'ючерс, довгостроковий процентний ф'ючерс, ф'ючерсні контракти на казначейський вексель та індекс.

3.4.2. Перелік питань з дисципліни «Фінансовий ринок»

1. Загальна характеристика грошового ринку як складового елементу фінансового ринку.
2. Характеристика ринку капіталів, як складового елементу фінансового ринку.
3. Характеристика ринку цінних паперів, як складового елементу фінансового ринку.
4. Державне регулювання фінансового ринку.
5. Особливості діяльності саморегулювних організацій на фінансовому ринку.
6. Поняття інфраструктури та визначення професійної діяльності на фінансовому ринку.
7. Особливості діяльності торговців цінними паперами на первинному ринку цінних паперів.
8. Здійснення брокерської та дилерської діяльності торговцями цінними паперами.
9. Депозитарна діяльність на фінансовому ринку.
10. Розрахунково-клірингова діяльність на фінансовому ринку.
11. Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку.
12. Роль банків у розвитку фінансового ринку.
13. Діяльність кредитних спілок на фінансовому ринку.
14. Діяльність пенсійних фондів на фінансовому ринку.
15. Сутність цінних паперів та їх визначення.
16. Загальна характеристика та порядок випуску акцій.
17. Загальна характеристика, умови випуску та розміщення облігацій.
18. Загальна характеристика, умови випуску та розміщення депозитних (ощадних) сертифікатів.
19. Сутність і види векселів.
20. Загальна характеристика та основні цілі випуску державних цінних паперів.
21. Види державних цінних паперів.
22. Загальна характеристика та види іпотечних цінних паперів.
23. Правові основи створення фондової біржі.
24. Фондові індекси як індикатори стану розвитку фондового ринку.
25. Процедура рейтингування цінних паперів в Україні.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ РОБІТ

Вступні випробування проводяться за екзаменаційними білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм дисциплін, визначених для складання.

Екзаменаційний білет з дисциплін, які виносяться на вступне випробування, містить 50 тестових завдань (по 12-13 з кожної дисципліни), що дають змогу перевірити теоретичні знання і практичні навички абітурієнтів.

Кожне правильно виконане тестове завдання оцінюється у 2 бали, неправильна відповідь – 0 балів.

Сумарна оцінка за екзаменаційну роботу становить добуток кількості правильних відповідей на 2.

Нумерація тестів здійснюється в порядку від 1 до 50, а правильні відповіді подаються у вигляді чітко виписаних літер.

За наявності нечітких цифрових та літерних позначень відповідь на тест оцінюється у 0 балів.

5. ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Міністерство освіти і науки України
Українська академія банківської справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

С.М. Козьменко

«___» _____ 2016 р.

Варіант № _

Ступінь: магістр

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси та банківська справа»)

Навчальні предмети: фахове вступне випробування з фінансів та банківської справи

1. Інструментом прямого впливу держави на параметри грошового обігу є:

- а) рестрикційна політика;
- б) облікова ставка;
- в) встановлення лімітів кредиту центральним банком;
- г) випуск казначейських білетів.

2. За організаційно-правовою формою функціонування банки в Україні можуть бути:

- а) державні банки, акціонерні товариства (відкриті та закриті), товариства з обмеженою відповідальністю, кооперативні банки, банківські об'єднання;
- б) колективні банки, державні банки, акціонерні товариства (публічні та приватні), товариства з обмеженою відповідальністю, кооперативний банк;
- в) публічні акціонерні товариства, кооперативні банки;
- г) акціонерні товариства (відкриті та закриті), товариства з обмеженою відповідальністю, кооперативні банки, банківські об'єднання.

... ..

49. Фінанси як наука досліджує проблеми, що пов'язані із:

- а) концентрацією грошових коштів у державному бюджеті;
- б) економічними процесами та явищами, що відбуваються в державі під час формування та використання фондів фінансових ресурсів;
- в) пізнанням економічних явищ, категорій та законів;
- г) функціонуванням системи грошових відносин у суспільстві.

50. Сукупність цінних паперів даного емітента, які надають однаковий обсяг прав та які мають однакові умови розміщення, називають:

- а) емісією;
- б) пакетом;
- в) випуском;
- г) портфелем.

Голова фахової атестаційної комісії
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська
справа та страхування (освітня програма «Фінанси
та банківська справа»)

_____ П. І. Б.
(підпис)

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Банківська система : підручник / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України; ред. С. К. Реверчук. – Львів : Магнолія 2006, 2013. – 400 с.
2. Банківська система : у схемах і таблицях : навчальний посібник / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська ; ред. С. А. Кузнецова ; Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 320 с.
3. Банківські системи зарубіжних країн : підручник / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, О. Д. Гордей; Мін-во освіти і науки України, Державна податкова адміністрація України, Нац. ун-т державної податкової служби України. – К.: Алерта: ЦУЛ, 2010. – 586 с.
4. Гроші та кредит : навчальний посібник / С. М. Колотуха, С. А. Власюк. – К. : Знання, 2012. – 495 с.
5. Гроші та кредит : підручник / О. М. Бандурка, В. В. Глущенко, А. С. Глущенко ; Міністерство освіти і науки України. – 2-ге вид, переробл. і доп. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 368 с.
6. Фінанси : навчальний посібник / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : ЦУЛ, 2012. – 416 с.
7. Фінанси : навчальний посібник/ О. Г. Біла, І. Р. Чуй ; Мін-во освіти і науки України. – Львів: Магнолія 2006, 2010. – 390 с.
8. Фінанси для фінансистів : підручник / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет харчових технологій ; за заг. ред. Т. А. Говорушко. – К. : ЦУЛ, 2013. – 612 с.
9. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика : навчальний посібник / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський національний університет технологій та дизайну. – К. : ЦУЛ, 2013. – 578 с.
10. Фінансовий ринок : навчальний посібник / М. М. Буднік, Л. С. Мартюшева, Н. В. Сабліна ; Міністерство освіти і науки України, Харківський національний економічний університет. – К.: ЦУЛ, 2009. – 334 с.
11. Фінансовий ринок : навчальний посібник / С. М. Еш ; Мін-во освіти і науки України, Нац. ун-т харчових технологій. – 2-ге вид. – К. : ЦУЛ, 2011. – 528 с.
12. Шкварчук, Л. О. Фінансовий ринок : навчальний посібник / Л. О. Шкварчук. – К. : Знання, 2013. – 382 с.

Голова фахової атестаційної комісії
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська
справа та страхування
(освітня програма «Фінанси та банківська справа»)

(підпис)

І. В. Белова